

SLOVENSKA BČELA.

Izdana 15. februarja 1851.

Vsim Slovencem!

V isoko častiti gospod in iskreni domorodec nam iz Gradca takole piše: »Včerej sem vidil male slovenske knjižice, ktere je ministerstvo našemu ordinariatu v odobrenje in pregled poslalo. V malem katehismu s prašanji, kteri je po mojih mislih od vis. gosp. knezo-škofa Slomšeka, sim s veseljem marsikteri napredek zagledal. Menim, da se bodo vse bez potike vpeljale. Hyala Bogu, da je nek začetek od zgori!«

Pri tej priložnosti tudi mi svoje misli zastran novih slovenskih knjig odkrijemo. Nam bode blizo vse jedno, ali je slovenščina v njih malo na jedno ali drugo stran zavita in nagnjena; — pa to goreče in iskreno želimo in želujemo, da bi se vendar že enkrat tiste bukvice slovenske u slovenske šole upeljale — naj so kakoršne hočejo, da so le u našem milem maternem jeziku. To in samo to je naša želja. Obljubleno je nam že večkrat, da bi se le tudi enkrat zgodilo! Zverhovani čas bi že bil. Poljubili in objeli bodemo knjižice slovenske, da bi jih le že u šolah iměli, in jih ne bodemo dolgo rešetałi, naj so kakoršne hočejo, da so le slovenske.

Oj, kamo sreče, da bi tudi drugi Slovenci tih misel bili! Ljubi brati: jedinstvo, sloga, bratinstvo!! Že smo nekđaj imeli abedno vojsko, ki je tak žalostno končala na sramoto in nesrečo naj slavnějšíh gospodov in naj iskrenějšíh domorodcev. Varimo se prepira zavoljo kake čenčarije: vsaki prepir bi donesl našim sovražnikom veliko veselja in dobička, nam pa veliko žalosti in nesreče. Za to še enkrat: Ljubi brati! v glavnih stvarih složno, v malenkostih svobodno, v vsim ljubeznivo!

Slovenski vlastenci na Koroškem.

Blaga misel blagoserčne matere.

(Kratka pripovedka.)

(Poslovenila Slovenka.)

Svoje dni je živel pobožen oče s svojo ženo i s svojima sinama v eni vasi, v kteri je bil za učenika postavljen.

Svoja sina je v bogaboječnosti i v ljubezni do vsega dobrega i lepega zredil, i veliko radost je do nji imel.

Primerilo se je, da en dan, ko očeta ravno ni domá bilo, oba sina zbolita i nagloma umreta. — Vboga mati, po tej strašni nesgodi globoko v sercu ranjena, položi mrtva otroka v gornji isbi na postljo, ji pogerne z belim pertom i čaka v spodni hiši žalostna moža.

Ko mož, nobene nesreče si v nadi, zvečer vesel domu pride, vpraša po navadi: »Žena, kje sta moja sina, da ž njima molim, i ji blagoslovim?« Žena mu odgovori: Bodela že prišla, le pridi k večerji, i mu prinese večerjo na mizo. — Čez nekoliko drugič skerbni oče vpraša: »Žena! kje sta moja sina, da ž njima molim, i ji blagoslovim?«

Žena ga sopet vmiri rekoč: »Le poterpi, ji boš kmalo vidil.»

Ko tako skupaj sedita, začne žena:

»Preljubi mož! daj mi svet, kaj mi je storiti? Pred nekoliko leti mi je neki človek dva draga kamna hraniti dal, danes pride, ter ji nazaj tirja; ali ji mu moram dati, ali ne? — Ojstro jo mož pogleda i pravi: »Čudno se mi zdi, da ti le trenutek dvomiš, kaj da je storiti, i me za svet vprašaš: ali ne veš, da to, kar ni tvoje, moraš lastniku nazaj dati, kadar tirja?«

Potem žena prime moža za roko, ga pelje k postlji, kjer sina ležita, ter ji razkrije.

Oče, vidivši svoja sina mrtva v postlji ležati, se verže sdvojen na tla, i začne vpiti in plakati.

»Nevsmiljeni Bog!« toži, zakaj si mi moje naj dražje blago vzel? Podpora moje starosti sta bila; nikdar ne bom več nju sladkega glasa slišal, njū milih oči vidil; merzla brez čutenstva zdaj tu ležita, i naj krasneji kinč svojega življenja bom mogel v černo zemljico zakopati; o strašna smert! vzemi tudi mene, dalje nočem živeti.«

Tugopolna mati stopi zdaj k obupnemu možu i ga tolaži.

»Dragi mož, ne plakaj dalje, ali me nisi ravno pred učil, da se mora hranjena reč lastniku nazaj dati, kadar on hoče?

Bog nama je sina dal, da ji v ljubezni do Njega zrediva, da ji vsega dobrega učiva, i ji za nebesa hraniva. Danes ji je sopet nazaj tirjal, i brez vpore ji morava dati.«

Oče se vzdigne, vzame kapico z glave, i s sklenjenimi rokami moli:

»Bog je dal, Bog je vzel, imé Božje naj bo češčeno.« — »Amen!« mu odgovori jokaje žena.

Cvetlica

prerano zamerlemu gosp. kaplanu

Mih. Požarju*),

od prijatlov na grob položena

Žalostna miloba za Te

Nam očesa porosi,

Da tak zgodej so, naš brate,

Ure stekle Tvojih dni!

Si tak dolgo bistril glavo,

Za svetišče se učil;

I goreče ljubil Slavo,

O tak nadepoln si bil!

I ko stopiš v svoje město

S polnimi duha močmi, —

V persih počí serce zvésto,

Rod i cerkva Te zgubi.

I prijatli Te zgubijo,

K' si ponóvil jim spomin:

Da prijaznih zvez domijo

Išče gor-naj zemlje sin. —

Vera nam je tolažnica,

Da je grob življenja kluč;

Naj Ti lehka bo zemljica,

Naj Ti světi věčna luč!

Vladimir i Kosara.

(D a l j e.)

V samostanu svetega Vasilja je živel sihdob v Ternovu pobožen menih Štefan. Srebern las mu krije let trudno glavo: do pasa je se vsipala siva brada. Kakor svetnik, po katerem je ime dobil, je nedolžnost hranil,

*) Miha Požar, rojen v Vidnu 21. januarja 1825, za mašnika posvečen 25. julja 1850, je vmerl 20. januarja 1851 po kratkej bolezni na legarju u Spodn Pulgavi. Bil je blag duhovnik in iskren Slavjan. Naj mirno počiva. Kratko pred svojo smerijo je poslovenil česko pověst: „Polkovnik Vanovsky,“ ktero hočemo vkratkem v „Běcli“ natisnuti dati.

se postil i molil. V mestu, i kamorkoli je njega ime seglo, je bil visoko spoštovan in česčen. Slovelo je od njega, da čudesa dela, da mu je Bog skrivne moči razodel, ter ga pomembo sanj učil. Tega se zdaj spomni car, i pošlje zdajci po-nj; zakaj le od njega je upal, da mu bode čudno zamotane dvombe razvozlat. Štefan pride. Car mu ponižno stopi naproti, mu poljubi belo roko, ter posadši ga na mehko blazino, mu tako začne govoriti: »Častiti oče! ne prašam vas pervikrat »za svet; ne iščem pervikrat vaše pomoči; al, za Boga v ne- »besih! toliko potreben vašega razsvitljenja doslej še nisem nikdar »bil! Nenadjane okolšine i prikazni, ki jih od Boga poslane cenim, »mi pokoj motijo. Skerb za carstvo, strah za sebe i hčer me ob enem »tareta. Zatoraj sim vas poklical, častili oče! Zakaj večja modrost je »vam od zgorej kakor sim vidil.« Pobožni Štefan upre bistro v carja »oči, ki nadalje tako besedi: »Spomnite se, častiti oče! veselega dne, »ko sim po srečnej zmagi nad Vladimirom, bulgarskim knezom i stare- »šinam velike gosti napravil; zakaj tudi vas sim bil povabil; ali mi od- »rekoste. Ko nas vesele goste noč obide, i se mi, slušaje povelja blage »noči razidemo, se vležem dobre volje, ali trezne glave, v mehko po- »steljo. Kmalu me oklene okrepljivo spanje. Ali tadaj mi je Bog čudne »sanje poslal. Zdelo se mi je, kakor bi bil delal v velikem nogradu, »kamor me je bil neki mogočen gospod postavil. Ali nograd je bilo žalost »viditi. Vihar i toča sta bila ravno memo šla, ter strašen sled za se- »boj pustila. Le malo tert je brez škode stalo, i med razbitim listjem »so se še kaplje, kakor kervave srage lesketale. Ali na nebesu so se v novo zbirali hudourni oblaki; i solnce je hudo peklo. Jaz sim se ozi- »ral po senci; pa v mojem nogradu ni bilo drevesa viditi. Pač je stalo »tik meje, kjer sim bil, drevo v tuji zemlji, zelen bor tancega verha; »ali sam sim mu bil goste veje oklestil, gnan sirovoj strastjo. Na mojej »desni je rastla mlada terta. Visoko je verh pognala, i žlahtno perje, »kterega se celo nečutna toča ni derznula raniti, se ponosno širi. Sem- »kaj se vsedem, skrivaje se pekočim žarkom. Al tadaj se nad menoj »neslišano čudo zgodi. Neznana moč je šla od onega bora: moja terta »se stresa kakor od vrokov prijeta, do naj globejšega korena, peresa šumé, »ko pomoči proséc, tanki verh se nagne i vene. Ali bor požene o tem »nove mladike, se širi, košati, verh se višje ponaša; i terta, od nevid- »ne sile vlečena — še zdaj me merzla groza preleta — mu hiti naprot, raz- »teza verhove, ter se ga terdo oklene, ko nevesta ženina. Tadaj se »napravi iz spreženih vej gosta senca; in od one i te strani se zbirajo »junaki, ter si roke dajo — ali mene primeta strah in osup. »Pa kako se mi razlije jeza po jetrah, ko pod merzkim drevesom tudi »bulgarske moje kneze ugledam! Od tal poskočim, ojstrih besed — ali

»tadaj se zbudih. Take prikazni sim imel. Sedaj mi razložite, častiti
 »oče! ako veste pomembo tacih čudes: proti li carstvu poguba i meni
 »tuj gospod; ali zadene toča druge nesreče bulgarsko zemljo? Ali je
 »moj hrabri jetnik znabiti tisti zeleni bor, ki bo svoje neukrotne veje
 »čez moje carstvo razpel, mi s peklenko močjo hčer ugrabil, ter mene
 »i moje kneze pod gosto senco svojega jarma vzel? Ali tega, tako mi
 »moje hlabre desne! se dosti ne bojim. Znabiti je tudi vse pusta šala
 »možganov! ali će te znamenje ni brez pomembe, povejte, častiti oče!
 »Kako him božjo jezo, ki mi žuga, od svoje glave i carstva odvernul?«
 Štefan pazno posluša; v gubah čela so mu globoke misli brati. Zdaj,
 ko car neha govoriti, poprime besedo, i glas pozdignuv mu resno go-
 vori: »Hvala velikemu Bogu, ki nam po tem polu svojo milost pošlje!
 »Pač mogočen gospod te je, slavni car! v nohrad bulgarski postavil,
 »on ki je car vsih carjev, oče vsih narodov! Ali slabo si dosedaj njega
 »voljo spolnoval: iz vojskinih oblakov si točo vsipal, si sam viharje bu-
 »dil, ki so terte tvojega nograda poterli! Koliko kervavih srag je že
 »černa zemlja popila, i koliko jih bo še izteklo ranam tvojih junakov,
 »ako strasti svojih persi, zemljožernega neteka, ne ukrotiš! Petrislav,
 »vedi, se vnovo bliža, ko hudournik, Timok - reki! Ali nebesa za nas
 »skerbe. Zeleni bor, ki v globoki temnici brez jedi i svobode, redivnih
 »vej, vsahuje, bo po sklepu božjem rešno drevo, trem narodom bramba
 »proti plohi i soparu, o kterega se bo nežna tertica, tvoja Kosara, po
 »zakonu ovila. Pod zjedinjenim krovom nju ljubezni boš potem, ti, o
 »car! bodo Bulgari, Serbi i Hrovatje od dolzih bojnih trudov počili. S
 »tim sim jaz svoje delo opravil; ti glej, da opraviš svoje! Al svarim
 »te, božjim sklepom se ne ustavlja! Blagodari te večni Bog!« To re-
 koč se Štefan uzdigne, da bi šel; ali car, oplasen i ganjen stopi pred-
 nj, poprašuje, ugovarja, naposled prosi, kakor bi v rokah meniha bilo,
 sanji drugo pomembo dati: tako težko se je zdelo Samuilu, kar je sto-
 riti imel. Svojemu najgoršemu sovražniku v roko seči, lepim deželam,
 ktere si je za odkup Vladimira obetal, odreči; i verh vsega še hčer, ki
 jo je ko življenje ljubil, tacemu zetu dati, mu je veliko preveč bilo.
 Ali ko obraz starega meniha vedno resnej postaja; glas pa, ko proroka,
 kazni božjo napoveda, se uplaši; i ko zraven tudi nerazumljivo nag-
 nenje svoje hčere razmisli, kterega si ne upa več zadušiti, se nazadnje,
 čeravno zelo nerad - udá.

Po gradu se urno raznese novi sklep. Po božjih znamenjih, se je
 djalo, ganjen, bo car boj končal, Vladimira izpustil; govorilo se je od
 svatbe, celo od novega carja, i več drugzega. Glas tudi lepo Kosaro do-
 leti. Žalost, da ji toliko ljubljani oče ni želje izpolnil, da blagi mlade-
 neč, za kterim jo je nevidna oblast vlekla, še naprej v temi vmira, ji je

celo dušo napolnila, ter ji razjeda telo. Že jo skušnjava nahaja, ne bi li z družim ključem ječo odpreti skusila, ktere prošnja ni mogla. Strašen boj vstaja med detinsko poslušnostjo i nepokornim srcem; ali zdaj ji zasiye mir, odkodar se ga ni nadjala. Bogodana priteče k nji: da je prošnja, kliče, vslisana, Vladimir temnice otet, njo nevesto pozdravlja - vse v enem dušku. Deklica ostermi. Čudo in osup, žar i bledota, veselje i sramožljivost se preminjajo migom, ko valovje slapú. Potem skoči Bogodani naproti, jo stiska na persi, sprašuje, dvomi, spodbija, i vendar verjame. Ali, da bi bil tadaj kdo vidil, kako teka, kako trepeče, kako ognjeno želi perva biti, ki bi dragemu jetniku svobodni dan oznanila. Sama se ravna, Bogodano nagovarja, ali pred ječo stojé čuvaji, temnih obrazov, terdih src, kakor zidovi, kterih so stregli.

(Konec sledi.)

P e r v e n c i . *)

M a t e r s k a l j u b e z e n .

(Serbska povést.)

Na stermi visočini, tam kjer Bojna**) siva
Otožno, tiho se v nezmerno morje zliva,
Junaški Vukašin kraljevl hoče dvór
Sozidati, — sovražnikom strašan opór.

Tri leta bratje delajo, ga vtemeliti,
Dné vsac'ga trud požre zemlje žeraj serditi;
Osupnjen kralj, ko slednjič mu omaga sklep,
Gre Vilo prosit, da ga reši strašnih treb.

»O Vila ti mogočna!» moli »reši, reši,
Povej, kakó se bratov trud vsakdanji speši,
Kakó požrešni se žeraj nasilit' da,
Da delo sproti nam požerati neha?»

»Če eden vas treh bratov» prerokuje Vila
»Daruje mi suprugo, — prošnjo bom spolnila,
Ki perva jutra vas h kosilu vabit gre,
Ta je moj dar, — to živo mi zazidajte!»

Ko bratom Vukašin pové zapoved tako,
Se vsakemu od groze strese serce jako;
Pa si obljubijo, kar Vila zapové,
Da temu se nobeden vstavljati ne sme.

*) Pod tím naslovom bomo v prihodnjé prinašali boljše proizvode naših mladih pisateljev dijakov, ki so se že lani tako lepo v Vedežu oglasili. Ne opesajte, dragi rodoljubi! Bčela bo Vaše sestavke rada prejerala.

**) Bojna, reka izvirajoča iz Skaderskega jezera v Albanii, se steka v sivo morje.

Razidejo se tužno, stárejša povesta
Domá vsak svoji: „O soprugá, duša zvesta,
Skrivnosti strašne Ti zakriti ni mi moč,
Mordé da mi živiš necej ti zadnjo noč!

Nar mlajši pa molči, in ko na noč se loči,
Obupnega serca prebritke solze toči,
Mirú mu ni nikjer, ne znotraj, zunaj ne,
Od žalosti, britkosti poka mu sercé.

Se drugo jutro vse še v sladkim spanji ziblje,
Le mlajšega soprugá ljubo dete giblje,
V naročji dete giblje, za dete že bedi,
Ki ljubeznjivo ji na zvestih persih spi.

Med tem pripravila je dragemu kosila,
Ter ga poklicat zdaj je berzno tje stopila,
Nje dragi jo zagleda, britko zakriči,
Berž Vukašin jo zgrabsti, vzditati veli.

„O draga moja!“ mlajši zdaj obupno vriska,
„O žena miljená!“ in jo na serce stiska,
„Osoda grozna, oh zdaj le pogubi me,
Ker vzela si mi njo, z njo vzela si mi vse!“

Tud njo nesrečno vso trepet in strah prevzame,
Pa zid se jim speši, do pers ji segat' jame,
„Gorje, o dete moje!“ vpije „vsmiljte se,
Pustite mi na persih majhno oknice!“

„Le majhno oknice za milo dete moje,
Da srote živeža dobi od majke svoje!“
In ganjen ljud nje stoka tiho vsmili se,
Pomika zid se dalj, do ustnic sega že.

Še enkrat britko joka, vsmiljenje doseči,
Tak milo prosi jih, da kamne skor omeči:
„Gorje o dete moje! vsmiljte, vsmiljte se,
Pustite na očéh mi majhno oknice!

„Le majhno oknice, da milo dete gledam,
Kak mi prinašajo ga vsak dan zaporedam; —
In ganjen ljud nje stoka tiho vsmili se,
Pomika zid se dalj — ji seže verh glavé. —

Še dan današnji v Skadru mesto se razloči.
Z pers mleko ji cerljá, oko pa solze toči.

V. Lipež,*)

šestošolce v Celji.

*) Le tako naprej, dragi prijatelj! Mnogo pesniškega duha veje u Vašej pesmi!

Goslar in volkovi.

Moj preded — tako so mi stara mati pravili — je bil goslar in stanoval pod Ozlom (Osail) na Hrovaškem. Neko zimo gre z vrečo gosel na herbtu v Karlovec na somenj, kamor jih je že več let na vsak somenj na prodaj nosil. Pot je deržal skozi veliko lôžo (hosto). Kar zasliši po njej gredé iz daleč volkove tuliti. Lasje mu vstajajo po koncu. Nasluša, nasluša upaje, da morebiti vendar kam drugam krenejo, in ne ravno proti njemu. Ali kmalo se previza, da so ga mercine zasledile, in jo naravnost po sledu mahajo. To strahoma vgladati, se ne premišlja dolgo, ter se spleza na visok hrast.

Komaj je on seženj od tal, prisopihajo že gladuhi grozovito zijaje pod hrast. Ker pa do goslarja ne morejo, kaj storijo. Gerdobe začnejo (sedem jih je bilo) drevesu korenine spodgrčbati. To delo jim gre tako spešno — bi rekel „od nog“, da se prične hrast kmalo majati. Milo gleda doli moj revni preded, in kakor je pozneje sam pripovedával, do dobrega so se mu že hlačice tresle. Pa glej, kot bi treful, mu pride po sreči na misel, da je slišal enkrat praviti, da se volkovi struninega glasa bojé. Naglo izvleče z eno roko perve gosle iz vreče in začne, jih v hrastovo deblo s persmi tiščaje, po njih na vso moč škripati. In zares, komaj ti goselski glas na ušesa kervolokov pod njim pribrenči, jo bliskoma potegnejo, in letijo tulé na vrat na nos tod tam. Moj predragi preded stopi zdaj z drevesa in si gode ves pot, dokler iz loga ne pride. Slišal je volkove na desno in levo tuliti, ali prisledil ni nobeden; marveč je mož po njihovem pojemajočem glasu poznal, da jo od gosel ubrisujejo. In tako je bil rešen. Stokrat je pravil to dogodbo svojim otrokom. Meni so jo, kakor sim že zgoraj omenil, stara mati povedali.

N.

Slavjani.

(D alje.)

§. 3. Kje Slavjani sedaj prebivajo?

Obširna je zemlja i mnoge so dežele, u kterih Slavjani prebivajo. Da človek obilno število vsih Slavjanov i število njegovih posameznih kolén, kakor tudi države i dežele, u kterih Slavjani živijo, ložej i dalej u glavi ohrani: je dobro, celi slavjanski narod na nektare verste razdéliti.

Slavjanski jezik se občno děli na štiri narečja (dialekte), namreč: narečje česko, polsko, ilirsko i rusko. Zato je najmodrejši, tudi pri poštevanju Slavjanov čeli slavjanski narod na štiri verste ali kolēna razděliti, namreč: kolēno česko, polsko, ilirsko i rusko.

I. Kolēno česko: to šteje 8 milionov ljudi, i sicer:

1. na Českem	3.500.000
2. na Moravskem i Siležkem	1.400.000
3. na Slovaškem u Vogerskej deželi	3.000.000
4. Lužičani na Saksonskem	140.000

vkupej: 8.040.000

II. Kolēno polsko: to šteje blizo 10 milionov duš; od njih sliši 2 340.000 pod našega cesarja, uni pa pod Pruskega kralja i Ruskega cara.

III. Kolēno ilirsko: to šteje nekaj čez 10 milionov; i sicer sem slišijo

1. Slovenci, kterih je vkupej blizo 1 1/2 milion;

a) na Koroškem	121.000
b) na Štajerskem	415.000
c) na Krajskem	500.000
d) na Primorskem	354.000
e) na Benatskem	26.000
f) na Vogerskem	50.000

vkupej: 1.466.000

2. Horvati, kterih je 801.000

3. Serblji u Banatu, u Bačkej, u Podunavju, u Serbiji, Bosniji, Hercegovini, Černogori i Dalmaciji 5.290.000

4. Bulgari na Turskem, kterih je 3.290.000

Vsih Ilirov ali Jugoslavenov vkupej je: 10.447.000

IV. Kolēno rusko; sem spadajo:

1. Velikorusi, kterih je	35.314.000
2. Malorusi, kteri štejejo	13.200.000
3. Bělorusi ali Rusini u našej Galiciji, Bukovini i sēvero-izhodnem Vogerskem:	3.000.000

vkupej: 51.514.000

Pregled vsih štirih slavjanskih kolēn:

I. Česko	8.040.000
II. Polsko	10.000.000
III. Ilirsko	10.447.000
IV. Rusko	51.514.000

število vsih Slavjanov: 80.001.000

Slavjani so taj jeden od naj večih narodov na zemlji, njih je 80 milijonov duš! Slavjansko govori blizo polovica Evrope, tretjina Azije i velik prostor Amerike. Zato piše jeden naših pesnikov, da nad Slavjani sonce nikoli ne zaide.

Res je, da se vsi Slavjani med seboj tako tanjko ne zastopijo, da Slavjani različne vere izpoznovajo, da Slavjani pod več vladarjev slišijo; — pa vender so vsi Slavjani vkupej le samo jeden jedini narod. Tudi Nemci jeden drugega ne zastopijo, imajo različna narečja i podnarečja, različne vere i različne vladarje; — vender so le jeden — nemški — narod, nobenemu u glavo ne pade, to podržeti ali braniti ali prepovedati. Kdo more taj podržeti ali braniti ali prepovedati, da se tudi vsi Slavjani za jeden jedini — slavjanski — narod imajo, se kakor jednokervni brati spoznajo i ljubijo:

„Samo sloge duh jedini

Bodi naša občna dika;

Angel mira medju sini

Jedne majke i jezika.“

(Dalje sledi.)

Slovenski običaji.

II. K o l e d a.

Kjer imajo deleč v cerkov iti, grejo k polnočnicam že na sveti večer, i čakajo u vesi v nekakej hiši blizo cerkve do polnoči, poječi različne koledniške i božične pesni. Taka pësem je slëdeča cerklanska u Krajskej:

Marija in Jožef sta rajžala, rajžala,
(Ta v stergano štalico.)

Marija ni mela zibike, zibike,
(Svet Jožef biv je cimperman.

Marija je rodila Jezusa, oj Jezusa
(Oblublenga mesijasa.)

Vzev je na ramo puntiko, oj puntiko,
(Šov je v zeleno gmajnico.)

Marija ni mela pleničice, pleničice,
(Svet Jožef dav je srajsčico.)

Tam je posekov jevčico,
(De je naredu zibiko.)

Marija ni mela povojčika, povojčika,
(Svet Jožef dav je pintico.)

Zibika je lepo vmalana, vmalana,
(De je Mariji dopadala.)

Marija ni mela kovterča, kovterča,
(Svet Ježef dav je sukenco.)

Na jedne strani je namalano, nama-
(Presladko ime Jezusovo.) tana.

Na drugej strani je namalana, namalana
(Njegova bridka martra vsa.)

Pësem iz Sovčave na Štajerskem i iz gornje Kaple na Koroškem:

Stoji hartelč zahrajan,
S rudečo žido zaplatan,
Povhen rožic nasajan.

Notre raste lilija,
(Še ljepši si ti Marija.)

Notre raste rožmarin,
(Še ljepši je Marijin sin.)

Notre raste ljep marjon,
(Še ljepši je Marijin tron.)

Marija pa v troni sedi,
(Jezusa v krili derži.)

Vse duše na njo vpijejo,
Marijo na pomuč kličejo:

Oh Marija pomaj, pomaj!
(Vjernam dušam v sveti raj.)

Kedar bo življenja kraj,
(Pelji tudi nas v sveti raj.)

Po Rožju in na Radiščah v Koroškej pojo o božiču, na novega leta dan i na praznik svetih treh kraljev, kader ljudi okolo oltarja k ofru grejo, slédečo pesem, ovde napisano po krajskem govoru;

Pastirci pogledjte kaj tam se godi:
V Bellehemi v štalici se dēte rodi,
(Tam bote pa najšli moža in ženó,
Osliča, voliča pred detcem klečó.)

Pred osličam, voličam pa dete leži,
Prijazno sem gleda, na smeh se derži;
(Poglejte kak ljubko to dete leži,
Ljubezen pa unkaj ž nja serca gori.)

Kaj za no veselje se znajde per nas,
Da sdaj o polnoči tu sliši se glas,
(Se sliši, so godci in pevci že tam,
Pojdem pa bližej, da slišal bom sam.)

V Betlehemu rojeno je dete mlado,
V jaslice položeno na terdo seno,
(V plenice povito zvezano leži,
Meni se smili, tolko mraza terpi.)

Pastirci pogledjte en angel je tam.
Božja svetloba blešči proti nam,
(Tečimo, pogledjmo, da vidimo sami
Kaj se na polji in v štalici godi.)

Gloria in ekselsis zapojmo lepo,
Pastirci nas kličejo k detci sebo,
(Le pojdmo, pogledjmo to detce mlado,
Njomu nesimo jedno jagnje sebo.)

Pastirec kaj nosiš golobce sebo?
Saj drugjega ne želuje ko dušo tvojo.
(Ti bodeš ga vidil, zaljubil se v nja,
More še biti da ti rokco podá.)

Nesimo kej k daram, kar mamó sami,
Da bodo kaj meli ti borni ljudi.
(Darujte, kar hočte in kar se vam zdí,
Jaz njomu darujem pa čisto serce.)

Oh roža Marija kaj tebi kej dam?
Rad ti darujem kar znajdem in mam.
(Oj Marija, oj Marija, ti čista žena!
Oj Jožef, oj Jožef, sta srečna oba!)

Na sveti večer, to je zvečera pred božičem se po Rožju in v Žabnicah ogerne miza s slovenskim pertičem, to je: s belim pertičem, kateri ima belo i rudečo prugaste rebeljne (gestreifte Spitzen) i čez sredo rudečo špero (Porten) i na mizo se postavi mižnjak, to je: božični kruh, zraven kaj kadila i žita i se pusti stati čez noč i na božič do poldna. Zvečera se tudi čela hiša moleč pokadi i s bogosloveno vodo pokropi. Ravno to se zgodi tudi na večer pred novim lätom i pred praznikom svetih treh kraljev, samo da se pred novim lätom nad jispne duri tudi napiše s meljem (s krido) čislo novega leta i zvečer pred sv. tremi kralji se napišejo med lätno čislo še tri velika pismena, tako: 18 G. † M. † B. † 51, kar pomēni: Gašpar, Melhar, Boltažar.

(Dalje sledi.)

Učiteljem ljudskih šol na Koroškem!

Poklican sem od presvitlega cesarja, naj lepše in naj zlahtnejše polje u svojeij ljubeij domovini obdelovati. Da se za to visoko čest saj enmalo hvaležnega skažem in vas, ljubi učitelji prav prijazno pozdravim, sem namēnil, 400 rajn.—štiri sto rajnišov—kovanega denarja u c. k. avstrijsanskih dvajseticah na to razděliti in obrniti, da bi s njimi znotrajne šolske zadeve na višjo stopajo povzdignul, in ljubezen do svojega materskega jezika obudil. Tih 400 rajnišov se bode takole razdělilo.

Sto rajnišov odločim že za lätasnje šolsko lät, da se napravi o sem daril, in scer 2 po 20 rajn. 2 po 15 rajn. 2 po 10 rajn. in 2 po 5 rajn. Ta darila se bodo razdělila med tistih osem učiteljev ali šolskeh pomagavcev I. razreda, kateri svoje učence najhitrejšie in naj ročnejšie naučijo mehaniško in pravilno brati, in tako te za otroke dolgočasni nauk okrajšajo, in kateri pred meno, kader pridem šolo preiskovat, pokažejo, da svoje učence prav dobro brati učiti znajo. Naj mi pa bode dopuščeno opomniti, da pod besēdo „naj hitrejšie“ ne zastopim ravno perve mesce šolskega leta, temoč naj krajši čas, ki se to zgoditi more; dalej tudi, da po mojih mislih noben dosedaj znanih načinov, učence brati učiti, ne pismenkovanje, ne glaskovanje, ne slovkovanje, ne elementiranje — samo za se—ni zadosti, temoč da se otroci naj hitrej ino naj ložej brati učijo, ako se vsi ti imenovani načini modro in lēpo vežejo in sdružijo.

Zato zamorem za obdarovanja vrednega le tistega spoznati, kateri se pri tej reči tako obnaša in izversno tako uči, kakor meni naj bolj dopade in kakor je po mojih mislih naj modrejše.

Drugih sto rajnišev bi rad u prihodnem šolskem lätu 1851/52 razdělil med tiste učitelje nižjega razreda, kateri svoje učence brati in iz glave rajtati tukto učijo, kakor jaz za naj boljše spoznam. Pri vsakeij priložnosti sem pa pripravljen, če kdo to zvēditi želi, tudi povēdati, kako bi po mojih mislih naj boljše bilo otroke brati in iz glave rajtati učiti. Kako pa jaz od te reči mislim, bodem včasij u slovenskem časopisu: „Slovenska Bčela“, katero všim slovenskim učiteljem priporočim in morebiti tudi v němškij časopisu: „Der österreichische Schulbote“ na znanje dajal. *)

* Pri tej priliki povemo, da imamo še mnogo čilih iztišov od lätasnje slov. Bčele, ktera za pol leta 1. rajn. 12 kr. sr. in po pošti prejemanu 1 rajn. 3o kr. sr. velja. Vredn.

Zgoditi se more, da se letas obdarovanja vrédnih učiteljev dosti ne najde, in tako od tistih za lètašnje šolsko lèto namènenih sto rajnišev kej čez ostane. Kar čez ostane, se bode hranilo za prihodno šolsko lèto, in tedaj vse vkupej razdélilo. Kako se pa ima vse vkupej tedaj razdéliti, to določiti sebi prihranim.

Tih dosedaj imenovanih daril zamorejo deležni postati vsi učitelji na Koroškem, naj so na nèmškeji ali na slovenskeji strani. Le samo to je tréba, da to, kar sem zgoraj rekel: učenci znajo u svojem materskem jeziku: to je u tistem, v katerem se u cerkvi pridiga in keršanski navk derži. Unih dve sto rajnišev sem namènil na povzdigo svojega materskega jezika obrniti. Sto rajnišev se bode razdélilo med tiste slovenske dehantije, u kterih bodem, kedar prejiskovat pridem, vidil in našel, da so učiteljske skupščine pò volji in ukazih visokega ministerstva naj lepše uravnane in da učitelji, naj bodo duhovnega ali svètnega stana, naj boljše voljo imajo, sami sebe omikovati in izobraževati. S tim denarjem se imajo knjige in časopisi, posebno slovenski, nakupiti.

Polovico poslednih sto rajnišev odločim za 10 daril in sicer 2 po 10 rajn., 3 po 5 rajn., ino 5 po 3 rajn. Ta darila imajo prejeti tisti učenci latinskih šol u Celovcu, kteri na koncu šolskega lèta, ali kedar iz slovenskega nauka stopijo, kaki lèp sostavek u slovenskem jeziku napisati znajo, zraven po tudi književno-ilirski jezik zastopijo, in kirilico berejo in pišejo.

Druga polovica tih sto rajnišev se bode ravno tako razdélila med tukajšnje šolske pripravnike možkega ali ženskega spola, kateri na koncu šolskega lèta ali kedar iz pripravništva stopijo, vse to, kar je u vsakdanjem življenju tréba, postavim; liste, izpiske itd. u slovenskem jeziku pisati, in tiste slovenske umetalne (tehničke) besede posebno lèpo upotrebovati znajo, katereh se mora učitelj poslužiti, kedar svoje učence keršanski nauk, slovensko slovnico, pisati in iz glave rajtati uči.

Kar morebiti čezostane, se bode shranilo za prihodnje lèto, in se alj bode le mogoče, še kej nanovič pridjalo. Imena vsih obdarovanih se bodo vselej očitno na znanje dala.

Celovec 8. februarja 1851.

S. Rudmaš l. r.,

c. k. šolski svetovavec in začasni ogleda ljudskih šol.

Književni pregled.

(Dopis iz štajerske Slovenije).

Zvèzdice od Radoslava Razlaga, v Gradcu 1851. Dobijo se po vsih slovenskih bukvarnicah za 20 kr. sr.

Nu srèčo dobro! zdravstvuj! primi in ohrani Te Bog, mili brate na polju jugoslavenskega slovstva! S serčno radostjo in iskrenim veseljem Te pozdravimo u kolu naših pisateljev, in Tvoje „Zvèzdice“ pervence Tvojega živahnega peresa kakor žlahten biser, vrèden da se versti s „Iskricami“ našega N Tomazeja!

Ni mogoče ljubèzen do roda i doma lepše proglasiti, živejše in iskreniše izraziti! — Iz vsake verstice, iz vsake besèdice plamti živi

ogelj rodoljubja; — slog je krasen — nježen — slavenski. — Vse, vse nam kaže, da je spisatelj mož bistre glave, krasnega serca, da je to delo rodoviten izliv blage obširne znanosti. — Pa vendar — vendar delce svoj namén popolnoma ne doseže. Žalibog, da moramo to obstati!

Posvečeno je mladeži jugoslavskeje. — Njo hoče spisatelj nadahnuti, hoče, da jej ulije v serca živo, ognjeno ljubav do domovine, da jo uzplamti k iskrenemu rodoljubju, k naj krasnejšej misli (idei) našega véka: k uzajemnosti občeslavskeje!

Horvatska i serbska mladež imá že takih děl. Ostane samo še slovenska, stranom mlačna, stranom s vsim zanemarana, zapuščena, siromaška mladež. Toraj je tréba, da se tudi njej kakšno tako delo v roke dá. To je po naših mislih namén, kterega je spisatelj po tem delu doseči želel — vendar te svoj namén ni celo dosegel. In to iz prostega uzroka, ker oni, kterim je knjižica naménjena, kterim je živo potrebna, je ne razumijo, kteri jo pa razumijo, so gotovo že rodoljubi, i to iskreni rodoljubi; zakaj nikdo ne bo tajil, da se Slovenec bez rodoljubja nikdar ne bo družega narečja učil.

„Zvezdica X. str. 62: „Naša naj glavnija briga naj bude, da nam „se jezik izuri v smislu uzajemnosti slavenske: da se tersimo tako pisati „i govoriti, kako to zahteva sloga slavenska, da postane umotvori naši „obče dobro vsih Slavenah. Trudimo se vsom snagom mladom, neoborivom, da se razna narečja i razrěčja sliju u jeden jedini književni jezik, a ne, da na polovici puta odustanemo od naloge plemenite, „kada bi se sa čveterimi narečji već zadovoljili. Nije nemoguća ona promisel i. t. d.“ — ali to samo po Majarjovih pravilih jo môremo doseči!

To je zlata knjiga našega jugoslavskega slovstva, knjiga, ktero razumi Slovenec, Serb i Horvat, Rus i Čeh, ako je maličak pogledal v polje jugoslavskeje narečij, kakor jes to iz lastne skušnje reči moram.

Zato mili Radoslave! urno napred! Znamo, da Ti pero glajše teka v horvatskem, kakor u slovenskem podnarečju — ali pusti podnarečja, složi se s slavo našega slovstva, s našim nigdar dosti ne cénjenim Majarjem i — sdruženim silam nič ni nemogoče. Stanovito — ali opazno napred! Doseči čemo svoj namén — doseči ga moramo. Bodočnost je naša — ali še se brani nespametna stranka starovičev — špecifikarjev — pa tudi njo moramo nadvladati. Duh stopa s silnim vse premagavnim korakom napred — duh sloge, uzajemnosti, jedinstvi, duh občega Slavenstva, Vila boginja, ktera vodi vsakega pravega sina svoje domovine — sladki senj, kterega vlastenec senjá noč in dan, božja blažena misel, ktero hrani vsaki vèrni, zvèsti Slave sin s neizrečeno skerblivostjo, s vso ljubavjo svojega iskrenega serca v dnu vlastimilih pers. Ali trudapolna, težka je ta naša naloga. Tréba je, da jo s vso silo, ktero je Bog našem narodu podaril, podpiramo — sosebnost pa je potrebna: doslédnost v potrebovanju Majarjevih pravil pri spisovanju knjig. — Na enkrat, mahoma se jezik ne dá oktroirati alj — guta cavat lapidem — in naj se vsi, ki se rugajo sjedinjenju naših narečij — naj se vsi vstavijo — duh silni, vse-mogočni duh predere in zlomi vse od njih razstavljene zapreke.

Ali še enkrat: stanovito, opazno in doslédno. Prekucniti se nič ne dá. Bistro upirajmo oči v svoj postavljeni cilj, ne bojmo se nikake zapreke, ne na desnej ne na levej, — stopajmo pogumno naprej in — dosegli ga bomo. Zatorej složno i v složnosti doslédno! Jeden jedini književni slavenski jezik!

Slovensko slovstvo. Perva polovica slovensko-němskega slovarja - od začetka do pismenke P — je dokončana in bode te dni razposlana; druga polovica bode pa saj v štirih mescih sledila. — Iskreni domorodec in nevtrudni slov. pisatelj visoko častiti g. Kociančič, učitelj sv. pisma v Gorici so povēsti slavnega Laha, Fr. Soaveta poslovenili, ki so ravno te dni na svitlo prišle. Od ravno tega pisatelja se bodo tudi jele tiskati poslovenjene povēsti Laha: Dottore Annibale Parea Milanese; in če bojo te reči dopadle mēnijo tudi svoje pridige na svitlo dati. Srečna domovina, ki tacih iskrenih in marljivih rodoljubov šteje. — Ravno je pri Leonu v Celovcu dokončan VI. tečaj bukev, ki so mende po Slovenskem nar bolj razprostranjene, namreč: Drobtince za leto 1851. Da bi nam še dolgo dolgo izhajale! —

Med i pelin.

* Od vsih krajev slišimo tožiti, da slovenske šole čisto malo ali clo nič tako imenovanih „Gratisbücher“ ne dobijo in da so tiste, ki jih dobijo, večidel tiskane u starem pravopisu. Lēpo in naj krajši bi bilo, ako bi več gospodov tako storiti hollo in moglo; kakor je znani domorodec Karl Bauer, gosp: fajmošter u Žrelcu (Ebenthal) storil. On dobi za celo svojo šolo le samo jedno slovensko knjižico u starem pravopisu. Na to pa gre, kupi za 4. rajn. sr. svojih denarjev slovenskih knjig u novem pravopisu, jih med učence razdēli rekoč; „To so pa moje darovane bukve.“ Slava in sreča takemu možu!

* Kerska škofnija ima fare, u kterih se němško, fare, u kterih se slovensko, in fare, u kterih se němško in slovensko božja beseda oznanuje. U šematizmu te škofnije je bilo to pri vsakej fari že nēktera lēta sem zaznamnovano. Letas to ne stoji več u šematizmu. Bog ve, komu so tiste besedice na potu bile? —

* S veseljem smo zaslišali, da se je v Šent - Ilsej fari v gornjej rožkej dolini bravno društvo ustanovilo. Hvala gre kmetovavcu Primažu Košatu, ki je to misel pri svojih sosedih zbudil. Govori se, da bodo tudi v bližnjem fari v Šent - Jakopu enako društvo napravili. — Živ dokaz, da se tudi kmeti na Koroškem čim dalje bolj zavēdajo.

* Od Zile nam nēki visokovrēdni gospod i slovenski domorodec piše: „Mi u slovenščini napredujemo, pa le več po polževo. U mojej šoli smo se že dro poprej slovensko brati učili; jaz sem vselej to tirjal, da učenci znajo slovenski katehizem brati, da so u stanu se doma svoje naloge učiti in iz evangelj ali pa tudi iz katehizma domačem kej predbrati; kar je pa slovenščina večē pravice dosegla, je to še več moja skerb. Alj vendar kakor bi radi, še ne moremo. Se še znajdejo porodniki, kteri mislijo, šola je le kraj, se němško učiti. Takšnim porodnikom moramo le sčasoma oči odpreti, da bojo svojo zmoto spoznali Slovensko pisati-to je diktando-smo pa še le ene dve leta sem začeli in šolarji pišejo skoraj rajši slovensko kakor němško, ker se slovensko hitreji kakor němško pisati naučijo; alj slovenskih pisavcev je le malo, ker veliko šolarjev priprigodi šolo zapusti. Vsaka dobra reč najde svoje naprotnike, tako tudi naša slovenščina: pa „vendar je sedaj naše zveličanje bližej, kakor takrat, ko smo verni postali.“ Rimlj. 14

S m ě š n i c e.

Francek! zazove mlada mesarica svojega hlapca: »Povêdaj mi po pravici, kako mi ovaj slammjak stoji?« A gospoja draga lēpo i prekra-sno, ravno kao da bi vam iz glave bil izrastil.

Udovu mladu Krispinku ravno od pogreba svojega rajnoga muža domu iduću, prosi mladenec jedan za ruku njezinu. Udovica nasmeji se na to, rekuć: žalim iz serca, da ljubavi i želji vašej zadovoljiti ne morem, ker sem že pred tremi dnevi drugomu obečala se.

Dva tergovca pogovarjala sta se pri čaši vina, i jeden drugomu nije hotil dopuščati, da večju prividnost i mudrost u trgovini ima. Na to tergovec V. pravi tergovcu K. Vêrjemite mi, da vas ja stokrat prej prodam, kakor vi mene jednokrat. To vam dopustim, odgovori K. — za vas bi mi nobeden še bēliča ne ponudil.

V ganjka zastavice v l. listu.

Mojzes s šibo odpre morje, Izraelci pobegnejo — Egipčani njih preganjavci vsred morja ostanejo.

Darila za dijaško slav. knjižnico v Celovcu.

P. n. g. Simon Rudmaš, c. k. nadzornik ljudskih šol na Koroškem so podarili za nakupljenje slavenskih knjig 15 rajnišev sr. — P. n. g. Štosir, tergovec v Celovcu — 2 rajn. sr. — P. n. g. J. Germovnik, c. k. zdravnik v Celovcu — Vertovcovo Kemijo in Vinorejo. P. n. g. kaplan Kolmajer — Novice leta 1844 in Etimologikon Jarnika. P. n. g. J. Likar, bogoslovec v Ljubljani — Muršecovo slov. slovnico in Dve igri za slov. gledišče — P. n. g. Dr. Muršec, c. k. učitelj v Gradcu — 2 iztisa Bogočastja sv. katoliške cerkve.

Serčno se zahvalim v imenu svojih učencev p. n. gospodom za poslana darila. Janežić.

Pogovori vredništva.

Blagorodnej gospodični J. Turnogradskej ne Ternogradskej: S iz-verstnim dēlom ste stopili v kolo naših pisateljev. Ne opešajte na potu nastopljenem. Bodite zvezda predhodnica in izgled našim dragim slovenskim sesticam. Vaša krasna povest: »Izdajstvo in sprava« bode čisto nepre-menjena prihodnjič natisnjena. — Blagorodnej gospodični A. O v L. S serčnim veseljem smo sprejeli tudi Vašo povestico. Le tako naprej. Stoterni sad ne bode izostal. — G. G. K. u C. Ali bi ne hotli Vaše pesnice še nekaj predelati in popraviti? Pri tej priložnosti naznanimo, da bi nas prav veselilo, če bi se učenci tudi proze bolj poprijeli. — G. R. v G. Ali ne smemo prihodnjič Vaše pesme natisnuli? — G. J. Z. v L. Vaše narodne pesme bodo hitro, ko bo prostor, natisnjene. — G. M. K. v L. Ali bi nam ne hotli to šego malo natanjēnej popisati?